

Hatay

AYLIK KÜLTÜR VE KEŞİF DERGİSİ

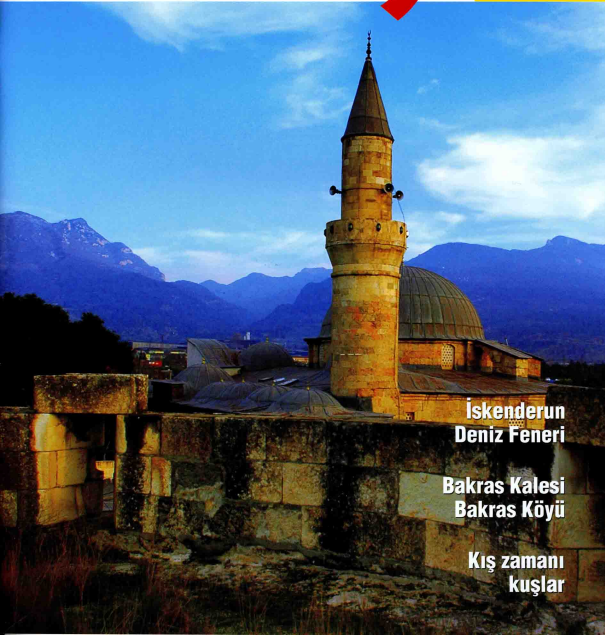
www.hataykesif.com

Sayı 32

ŞUBAT
2010

FIYATI: 6 TL

İskenderun
Deniz Feneri

Bakras Kalesi
Bakras Köyü

Kış zamanı
kuşlar

Tayinat Höyüğü

Arkeoloji Projesi 2009

Yazı:
Timothy P. Harrison
Tayinat Höyüğü Kazıları
Kazı Başkanı,
Toronto Üniversitesi

Türkçeleştiren:
Yrd. Doç. Dr. Hatice Pamir
Mustafa Kemal Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Arkeoloji Bölümü

Geç Hitit Krallığı olan Palastın Krallığı'nın başkentinin bulunduğu Tayinat Höyüğü 2009 yılı kazı çalışmaları demir çağ yerleşim katlarında (İ.Ö. 1200-600) gerçekleştirilmiş ve büyük bir tapınağın "kutsalın kutsalı" ya da kutsal ana oda "cella" da gizlenmiş çivi yazılı tabletler ortaya çıkarılmıştır. Çivi yazılı tabletler olasılıkla tapınağın arşivine ait zengin kültik (dini amaçlı) altın, tunç ve demir eşyalar, sıvı sunu kapları ve gösterişli süslenmiş ritüel (ayınle ilgili) eşyalarla birlikte ele geçmiştir. Ele geçen bu eşyalar ve çivi yazılı tabletler daha eski olan Geç Hitit dönemine tarihlendirilen tapınak yapısının daha sonra Geç

Assur döneminde yeniden inşa edildiğini açığa vurmakta, Assur imparatorluk ideolojisinin kısa süren dini uygulamalarını göstermektedir.

2008 yılında Toronto Üniversitesi Tayinat Arkeoloji Projesi (TAP) tarafından yürütülen kazıda kısmen açığa çıkarılan Geç Hitit Tapınağının klasik planını veren yapının, anıtsal basamaklı, güneyden girilen sütunların taşıdığı sundurmali ön giriş mekana ait süslü bazalt sütun kaidesi açığa çıkarılmıştır. Kazıda çok küçük kırılmış parçalar halinde ele geçen Luwice (günümüzde konuşulmayan Anadolu yerel dili) taşa oyularak hiyeroglif yazılmış

Tayinat Höyüğü
2009 yılı kazı alanı
(Foto: T. Harrison)

anıtısal bir taş levhada anılan bu yapı, kutsal bir alanın bir parçası olarak biçimlenmiştir.

Tayinat höyüğünde bulunan şehir Geç Asur Kralı Tiglath-pileser III tarafından İ.Ö. 738'de tahrip edilerek yıkılmış, daha sonra kent Asur'un eyalet başkentini olmuş, bir vali atanarak Asur Krallığı'nın siyasi otoritesi altına alınmıştır. Teyrat'ta İshah Peygamberin Asur'a karşı vahiyindeki Kalneh şehrine dair anlattıkları ile Tiglath-Pileser'in Kunulua (Tayinat Höyüğü'ndeki)'da yaptığı tahribatı bilim insanları uzun bir süre tartışmaktadırlar. Tayinat höyüğünde açığa çıkarılan Luwi anıtının tahribi ve kutsal alanın Asur dinine dönüştürülmesi, bu tarihi kayıdın fiziksel görünümünü yansıtmakta, bu tarihi kayıta geçen tahribatı ispatlamaktadır.

Tapınak daha sonra ağır bir yangın geçirerek yıkılmıştır. Yanarak kömürleşmiş kerpiç ve ahşap birikintisi ile dolu olan yapıda, şans eseri olarak kutsal iç oda yani cella tabanı üzerinde buluntuların yanmadan ele geçmesi büyük bir tesadüftür. Daha sonraki tarihte meydana gelen yıkımın nedeni henüz bilinmemekle birlikte tapınakta iyi korunmuş bu yeni ve dikkat çeken keşifler, Tayinat'ın kendi tarihindeki çok önemli bir anın açık bir kaydı ve bölge tarihinde uzun bir süre görülen çalkantılı sürecin etnik ve kültürel değişiminin yansımalarını göstermesi açısından son derece önemlidir. Özellikle çivi yazılı tabletler

ve içerdiği bilgiler antik dünyanın büyük güçlerinden birisinin emperyal hırslarına ve Yakın Doğu'nun siyasi kültürü üzerindeki süregelen etkisine ışık tutabileceğini ummaktayız.

Tayinat Arkeoloji Projesi, yirmiden fazla üniversite ve enstitüden bilim insanları ve öğrencilerin katıldığı uluslararası bir projedir. Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı adına gerçekleştirilen bu projede araştırmalar lisans ve lisansüstü öğrencileri için eğitim ve araştırma fırsatı da sunmaktadır. Proje Social Sciences and Humanities Research Council of Canada, the Institute for Aegean Prehistory (INSTAP) ve Toronto Üniversitesi'nin maddi katkıları ile gerçekleştirilmektedir ■

Çivi yazılı tabletin çıkarılması çalışmaları (Üstte).
(Foto: J. Jackson)

Tapınağın görünümü (altta).
(Foto: J. Osborne)